

МИСТЕЦТВО

Юлія Яворська

“САКРАЛЬНОГО

СПОКОЮ”

Колегіальний костел Непорочної Зачаття Найсвятішої Діви Марії св. Андрія та Станіслава в минулому, а починаючи з 1980 року — Івано-Франківський художній музей, відчиняє свої важкі дерев'яні двері для пізнання і індивідуального осмислення представлених тут унікальних зразків сакрального мистецтва, що творилось на теренах галицького краю впродовж XV–XX ст.

Перед нами розгортається інтер'єр католицького колегіального костелу (1672–1703 рр.), пишно оздобленого бароковою ліпниною, станковими скульптурними творами та розписами у найкращих рисах ре-

Фото автора

несансно-класицистичного стилю. З високих кам'яних стін у пишному обрамленні квітчастих узорів-розписів дивляться на нас згори святі та пророки, іконописці та мученики, чії зображення так і не зміг знищити час та не змогла безслідно забілити людська рука.

Крок за кроком поринаємо у довгу подорож, минаючи століття за століттям, вивча-

ючи стиль за стилем, що ним чітко — а деколи й не дуже — різняться кожна з представлених у двох бічних навах костелу ікона.

Ось перед нами лик ранньохристиянської мучениці Маргарити. Ікона датується далеким XV ст. Вона єдина в експозиції музею належить пензлю не галицького майстра і, на відміну від інших, виконана у готичному стилі, який у деяких іконах хоча

й перегукується з іншими іконописними стилями, але не виражений у такій яскравій формі. Далі проходимо біля ікон “святкового ярусу іконостасу”, що мають походження із Калущини. Ще далі — ікони, виконані рожнятівськими, войнилівськими, болехівськими чи рогатинськими майстрами і, в свою чергу, характеризуються рисами, притаманними тому чи іншому іконописному осередку.

Поволі завершуючи подорож мистецтвом галицького іконопису XVI–XVIII ст., опиняємося під пильними й суворими поглядами закам’янілих скульптурних образів, що цілим ансамблем розташовані у пресбітерії

костелу. Реставрована скульптурна збірка, що збереглась з часів Колегіати, яскраво позначена художніми впливами пластики австро-німецьких земель та, на противагу іконам, перебуває в органічному й

звичному для себе інтер'єрі.

Прямуємо до бічної західної нави, де умироворено розташувались твори народного іконопису та дерев'яної пластики XVIII–XX ст., завезені до музею із далеких чи близьких прикарпатських сіл і присілок. Тут “сакральний спокій” ікон, на противагу аскетично-канонізованому сакральному трактуванню XVI–XVII ст., виглядає дещо комічним та по-дитячому наївним через невірне та самобутнє вираження народними майстрами свого розуміння іконопису. Дерев'яні різьблені хрести, статуетки та навіть кілька представлених тут ікон, мальованих на

склі — поетапно завершують нашу подорож XVIII–XX ст.

Тепер маємо можливість споглядати мистецтво новітнього часу, що завжди розгортається у змінних експозиціях на стелажах та у вітринах, розташованих у головній наві костелу.

Завершуючи довгу подорож сакральним мистецтвом минулих часів, що супроводжувалось зміною мистецьких стилів, технік, типажів представлених образів та їх трактування, можемо зупинитись, відтворити в уяві все побачене та співставити очевидну різницю, яку може й важко чітко осягнути розумом, але

яку добре провідчувало серце — від далекого XV ст. і до сьогодення людина шукала і шукатиме завжди різні шляхи самовираження в залежності від того, що розповідатиме їй сучасність...

На душі спокійно! Цьому сприяє особлива атмосфера цього храму-музею, що дивував і дивуватиме кожного свого відвідувача таким величним і незбагненим “сакральним спокоем”.

